

MARKO DIMITRIJEVIĆ

PRAVO EVROPSKE CENTRALNE BANKE

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Niš, 2023.

Dr Marko Dimitrijević
PRAVO EVROPSKE CENTRALNE BANKE

I izdanje, 2023. godine

Recenzenti

Dr Emilija Vukadin,
redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu u penziji
Dr Srđan Golubović,
redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu
Dr Tatjana Jovanić,
redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu

Izdavač

Pravni fakultet Univerziteta u Nišu
- Centar za publikacije -

Za izdavača

Prof. dr Nebojša Raičević, dekan

Lektor

Violeta Bogićević

Tehnički urednik

Vladimir Blagojević

Štampa

Grafika Galeb d.o.o. Niš

Tiraž: 100

ISBN: 978-86-7148-300-1

The publication is the result within the project program "*Jean Monnet Module for European Monetary Law*" (Agreement Number: 620002-EPP-1-2020-1-RS-EPPJMO-MODULE), co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union.

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

©Sva prava zadržava izdavač. Nije dozvoljeno da ova publikacija ili bilo koji njen deo budu snimljeni, emitovani niti reprodukovani na bilo koji način, uključujući i fotokopiranje, fotografiju, magnetni upis ili bilo koji drugi vid zapisa, bez prethodne pismene dozvole izdavača.

www.prafak.ni.ac.rs

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	7
PREFACE.....	10

GLAVA PRVA

PRAVO EVROPSKE CENTRALNE BANKE KAO SAMOSTALNA NAUČNA DISCIPLINA SAVREMENOG PRAVNOG PORETKA	13
---	-----------

1. Pojam i predmet prava Evropske centralne banke (ECB).....	16
1.1. Monetarna stabilnost kao causa normi prava ECB	27
1.2. Primena koncepta zajedničkih interesa čovečanstva (eng. common concern of humankind) u (trenutno) važećoj aksiologiji prava Evropske centralne banke	29
2. Izvori Prava Evropske centralne banke (ECB).....	36
3. Odnos sa drugim granama prava	37
3.1. Odnos sa monetarnim pravom Evropske unije i međunarodnim monetarnim pravom.....	37
3.2. Odnos sa porporativnim finansijskim pravom Evropske unije	47
3.3. Odnos sa pravom Evropske ekonomske i monetarne unije (EMU)....	50
3.4. Odnos sa pravom koordinacije monetarne politike.....	55
3.5. Doprinos discipline prava Međunarodnog monetarnog fonda akademskom i praktičnom razvoju prava ECB.....	58

GLAVA DRUGA

ORGANIZACIONA STRUKTURA EVROPSKE CENTRALNE BANKE I NJEN PRAVNI SUBJEKTIVITET (NEKAD I SAD).....	67
--	-----------

1. Razvojni put Evropske centralne banke kao samostalne komunitarne institucije	70
2. Organizaciona struktura Evropske centralne banke	74
3. Nadležnosti Evropske centralne banke u savremenom monetarnom pravu	79
3.1. Klasične nadležnosti.....	82

3.1.1. Koncept jedinstvene monetarne politike EU.....	86
3.1.2. Demokratska odgovornost, nezavisnost i javnost u radu ECB	93
3.2. Savremene nadležnosti ECB	101
3.2.1. Evropska bankarska unija i ECB.....	109
3.2.2. Institut “bliske saradnje” unutar Jedinstvenog nadzornog mehanizma.....	117
3.2.3. Učestvovanje zemalja nečlanica evrozone u Jedinstvenom sanacionom mehanizmu	122
3.2.4. Pravna priroda memoranduma o razumevanju i pozicija ECB u pružanju finansijske pomoći u bankarskoj uniji	122
3.2.5. Aktivnosti ECB u suzbijanju finansiranja kriminaliteta i sprečavanju finansiranja međunarodnog terorizma.....	129
3.2.6. O potrebi regulisanja i izdavanja digitalnog novca (Evropske) centralne banke.....	133
3.2.7. Kratak osvrt na razvoj kriptovaluta	145
3.2.8. ECB i druga generacija kriptovaluta (stabilne valute)	150

GLAVA TREĆA

PRAVNI POLOŽAJ EVROPSKE CENTRALNE BANKE U SAVREMENIM DRUŠTVENIM PRILIKAMA..... 155

1. Pojam i karakteristike monetarnih sporova.....	159
1.1. Sudsko vs arbitražno rešavanje monetarnih sporova.....	161
1.2. Compendium odštetne odgovornosti centralnih banaka.....	168
1.3. Ocena postupanja ECB u praksi Nemačkog saveznog ustavnog suda (Bundesverfassungsgericht)	178
2. Evropska centralna banka i princip vladavine prava: osvrt na zaštitu ljudskih prava.....	184
3. Monetarni sporovi, ECB i društveni populizam: primer negativnog feed-back(a)	190
4. Komparativnopravni pregled nadležnosti ECB i Sistema federalnih rezervi (FED): sličnosti i razlike	205
5. Doprinosi Evropskog ombudsmana radu ECB: primer demokratskog monetarnog upravljanja.....	212

GLAVA ČETVRTA

NADLEŽNOSTI EVROPSKE CENTRALNE BANKE NA TERENU EKOLOŠKE POLITIKE.....	219
1. Održivi privredni razvoj i savremeno monetarno pravo	220
2. Doprinos Evropske centralne banke u oblasti politike zaštite životne sredine	224
2.1. Zelena monetarna legislativa: dometi i ograničenja.....	225
2.2. Ekološka dimenzija mandata Evropske centralne banke (zeleni lex monetae cudenate)	227
3. Zelena mreža centralnih banka i očuvanje prirodnih dobara	233

GLAVA PETA

EVROPSKO MONETARNO UPRAVLJANJE I POLITIKA KOHEZIJE	241
1. O tendenciji humanizacije savremene monetarne politike	243
1.1. Značaj principa i ideja politike kohezije u upravljanju Evrozonom.....	245
1.2. Socijalna komponenta nadležnosti Evropske centralne banke i briga za pojedinca.....	249
2. Društenoodgovorne akcije ECB u privrednim okolnostima prouzrokovanim pandemijom Covid-19: pravni osnov i opravdanje	256
ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	265
LITERATURA	269
SUMMARY	295
Spisak skraćenica.....	297
Pojmovni indeks	298